

УДК 338.242(477)

*Шахматова Т.А.,
здобувач* кафедри аудиту та економічного аналізу,
Національний університет державної податкової служби України*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Забезпечення соціальної безпеки національної економіки є одним з головних завдань будь-якої демократичної держави в сучасних умовах. Не винятком тут є і Україна, для якої дане завдання набуває ключового значення у зв'язку з перебудовою суспільно-політичного устрою у відповідності з європейськими стандартами. На практиці забезпечення соціальної безпеки національної економіки в будь-якій країні реалізується за допомогою спеціальної системи, яка включає в себе відповідальні за дану функцію органи державної влади, відповідну нормативну базу, об'єкти впливу (суспільно-економічні та політичні відносини, економічна діяльність держави і населення, тощо) та фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, які супроводжують її безпосереднє функціонування. В Україні дана система, до сьогодні, остаточно не сформована та переживає часті трансформації у відповідності зі змінами державної політики, правового поля та іншими соціально-економічними потрясіннями. Все це породжує виникнення у вітчизняній системі забезпечення соціальної безпеки національної економіки ряду суттєвих недоліків, які одночасно знижують ефективність роботи системи та гальмують подальший її розвиток. Відповідно, виникає необхідність у дослідженні цих недоліків та формуванні націлених на їх нейтралізацію комплексних шляхів удосконалення системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України. Останні мають базуватись на результатах ґрунтовного та системного наукового пошуку в цій сфері, що є свідченням актуальності обраної для наукового вивчення тематики.

---

* Науковий керівник: Куценко В.І. – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту національного університету ДПС України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення сучасної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України, в тій чи іншій мірі, відобразалось наукових працях таких вчених, як: А. Л. Баланда, В. М. Балащенко, В. М. Геєць, З. С. Варналій, О. О. Давидюк, Б. М. Данилишин, Т. В. Сак, Г. Г. Старостенко, В. І. Куценко, Е. М. Лібанова, О. Ф. Новікова, Є. М. Терехов, О. О. Штельмах, Н. С. Палій, Т. В. Поснова, З. Д. Чуйко, А. А. Чухно та ін. Отримані ними наукові результати та сформовані на їх основі пропозиції, мають високий теоретичний і практичний рівень. Але притаманна вітчизняній системі забезпечення соціальної безпеки національної економіки постійна динамічність зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища існування, породжує певні недоліки в її функціональній діяльності, що вимагає проведення безперервного наукового пошуку шляхів їх усунення. Усе це ще раз підтверджує актуальність обраної тематики дослідження.

Постановка завдання. Мета статті - на основі аналізу наукової літератури та емпіричних джерел сформувати перелік основних недоліків сучасної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України та запропонувати шляхи їх комплексного усунення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення ефективної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки є одним з головних завдань державного менеджменту в Україні. Особливо гостро дана проблема стоїть у сучасних умовах проведення адаптації вітчизняного державного апарату до європейських стандартів та імплементацією в вітчизняну практику суспільного життя європейських цінностей.

Необхідність побудови в Україні сучасної ефективної системи соціальної безпеки забезпечення національної економіки підтверджується також вимогами Конституції України, статтею 1 якої передбачено, що Україна є соціальною державою [1], а статтею 13 цього ж нормативно акту визначено, що держава забезпечує соціальну спрямованість економіки. Виконання цих, визначених основним законом, функцій держави на практиці об'єктивно є неможливим без побудови потужної та ефективної системи соціального забезпечення національної економіки. Це ще раз підтверджує першочерговість даного завдання для вітчизняного державного управління.

В той же час, як показали результати наших попередніх досліджень [2], сучасний стан системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України є далеким від оптимального у зв'язку з наявністю в ній ряду суттєвих недоліків. До числа ключових з них, на наш погляд, відносяться:

- фактична відсутність чіткого методологічного апарату супроводження функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки;
- відсутність єдиноприйнятого, закріпленого переліку факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що чинять вплив на систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки;
- відсутність системного наукового супроводження функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України;
- несформованість апарату державного управління функціонуванням системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки;
- відсутність належного нормативно-правового супроводження роботи системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, в тому числі спеціального нормативно-правового акту, та недостатнє нормативне закріплення покладених на неї функцій;
- відсутність чіткого, єдиноприйнятого переліку функцій, що покладаються на систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки;
- низький рівень матеріально-технічної бази та інформаційного супроводження функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки.

Всі наведені вище недоліки вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки є тісно взаємопов'язаними між собою та мають казуальні зв'язки. Це суттєво посилює їх негативний вплив на ефективність функціонування системи, створюючи своєрідний синергетичний ефект.

Загалом наявність названих недоліків суттєво гальмує розвиток системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України та перешкоджає її адаптації до Європейських стандартів. Відповідно їх усунення є одним з центральних завдань всієї сучасної системи державного управління України. Вирішення цього завдання можливе лиш шляхом розробки і практичного втілення комплексу взаємопов'язаних, націлених на їх нейтралізацію заходів. Останні мають носити всеохоплюючий характер та стати фактично шляхами комплексного удосконалення системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України та приведення її до європейських стандартів.

Всі заходи по усуненню недоліків вітчизняної системи соціального забезпечення національної економіки, враховуючи євроінтеграційні прагнення України, мають базуватись на передовому європейському досвіді. В той же час мають враховуватись суспільно-політичні та соціально-економічні особливості України.

Відповідно до всього сказаного, розглянемо можливі шляхи усунення кожного з вище представлених недоліків системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України окремо та з урахуванням необхідності їх комплексної ліквідації.

Так, для усунення такого недоліку вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, як фактична відсутність чіткого методологічного апарату супроводження її функціонування, на наш погляд, необхідно зробити наступний крок: сформувати та нормативно закріпити відповідною постановою Кабінету міністрів України комплексний методологічний апарат супроводження роботи вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки. Останній має включати в себе весь комплекс як загальнонаукових, так і спеціальних методів, які використовуються у процесі функціональної діяльності та науковому супроводі системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України. В даному нормативному документі також має бути подано офіційне трактування та сфера застосування кожного з використовуваних у процесі функціональної діяльності системи методів.

На наш погляд, сучасний методологічний апарат досліджуваної системи має включати в себе наступні елементи:

- методи емпіричного рівня (спостереження, вимірювання, експеримент, моделювання, статистичні методи та методи стратегічного аналізу);

- методи теоретичного рівня (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, ідеалізація, аксіоматика, гіпотетико-дедуктивний метод, історичний та логічний методи).

Всі вище перелічені методи є тісно взаємопов'язаними між собою та мають стійкі казуальні зв'язки як між рівнями, так і безпосередньо один з одним, що забезпечує їх часткову взаємозамінність та підвищує мобільність використання.

Узагальнено сучасний, уніфікований методологічний апарат супроводження функціональної діяльності системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, на наш погляд, має виглядати у формі, поданій на рис. 1.

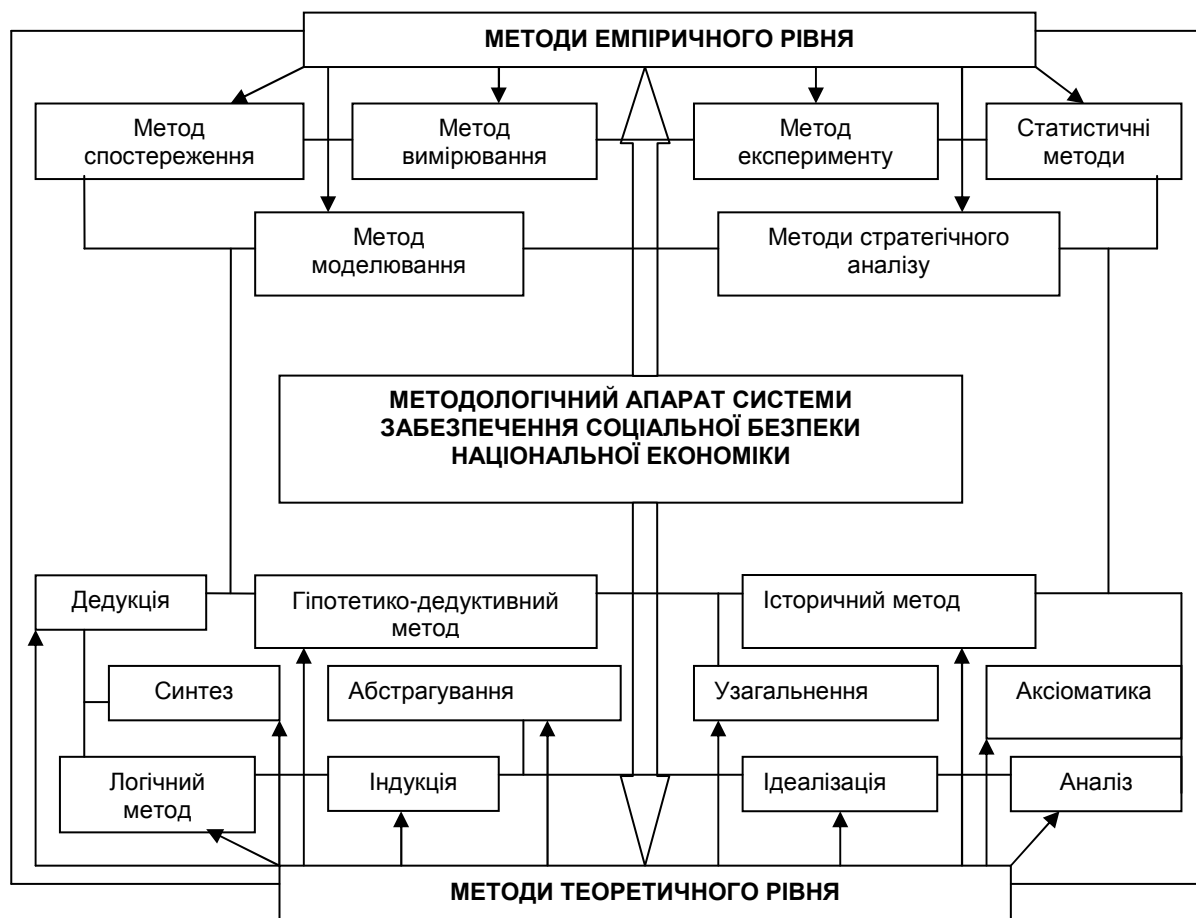

Рис. 1. Методологічний апарат супроводження функціональної діяльності системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки

Джерело : розроблено автором

Поданий рисунок може стати своєрідним наочним методичним посібником для співробітників органів державної влади, які відповідають за безпосереднє забезпечення ефективної роботи системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки.

Для ліквідації недоліку досліджуваної системи, пов'язаного з відсутністю єдино прийнятого, закріпленого переліку факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що чинять вплив на неї, на наш погляд, необхідним є реалізація наступного кроку - закріпити на нормативному рівні у формі відповідної постанови Кабінету Міністрів України перелік основних факторів, що чинять вплив на функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки в сучасних умовах. А саме: доходи населення, рівень життя, соціальний захист населення, соціальна стабільність, рівень людського розвитку, демографічна ситуація, рівень безробіття, розвиток середнього класу, рівень бідності населення, нормативно-правове поле, рівень тінізації національної економіки, стабільність фінансової сфери, рівень розвитку галузей національної економіки, торговельний баланс держави, ціни на енергоресурси, рівень інфляції, рівень бюджетного дефіциту (профіциту), інвестиційна привабливість національної економіки, податкова система, рівень корупції тощо [3; 4; 5; 6]. Даний перелік, у зв'язку з динамічністю суспільно-економічного розвитку та впливом глобалізаційних процесів, необхідно щорічно оновлювати внесенням відповідних змін до нормативного акту, що їх визначає. Такі зміни мають вноситись на основі ґрунтовних наукових досліджень та аналізу практики функціонування вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки. Нормативне закріплення діючих на функціональну діяльність системи факторів сприятиме забезпеченню врахування їх впливу кожним з відповідальних за роботу системи державних органів. Це в свою чергу забезпечить формування належного механізму протидії їх негативному впливу та врахування при прийнятті відповідних управлінських рішень по забезпеченню ефективної роботи системи.

З метою усунення такого недоліку системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України, як відсутність системного наукового супроводження її функціонування, на нашу думку, доцільно зробити наступне:

- розробити та нормативно затвердити, на основі відповідних парламентських слухань, «Концепцію наукового супроводження системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки». Даний документ, першочергово, має надати чіткий перелік основних сфер наукового пошуку у проблематиці створення ефективної системи соціального забезпечення національної економіки України та визначити чіткий часовий лаг їх практичного втілення. Повний термін реалізації положень цієї концепції має скласти 5 років, після яких даний документ має бути замінений новою відповідною концепцією;

- забезпечити достатній рівень фінансового забезпечення проведення наукових досліджень в окресленій сфері на рівні не менше 5% від загального фінансування наукової діяльності в Україні. Дані кошти мають бути визначені окремим рядком при прийнятті Державного бюджету на відповідний рік та отримати статус захищеної статті видатків, для чого мають бути здійснені зміни до бюджетного законодавства;

- створити потужну інфраструктуру наукового підкріплення функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України. Згадана інфраструктура має включити в себе відповідний науковий інститут в структурі Національної академії наук, та широку мережу регіональних наукових центрів. Робота останніх має координуватися вищезгаданим інститутом, який і формуватиме загальні плани досліджень. Для забезпечення цих наукових організацій кадрами, необхідним є також відкриття відповідного напрямку підготовки в університетах країни та внесення його окремим рядком до паспорту спеціальностей підготовки наукових кадрів. В перспективі цей напрям має стати окремою науковою спеціальністю.

Для усунення недоліку вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, що полягає у несформованості апарату державного управління її функціонуванням, на наш погляд, необхідно здійснити наступні заходи:

- на законодавчому рівні покласти обов'язки по забезпеченню здійснення державного управління досліджуваною системою на такі інституції виконавчої влади, як Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство соціальної політики України та Міністерство фінансів України. Відповідати за управління досліджуваною системою в даних міністерствах мають спеціально створені для цього департаменти. Для останніх це має стати єдиним функціональним обов'язком, розрізнені елементи якого необхідно виключити з повноважень інших структурних підрозділів представлених міністерств. Загальну організацію, координацію та контроль за реалізацією державного управління системою забезпечення соціальної безпеки національної економіки необхідно покласти на Президента України;

- для забезпечення належної координації роботи даної системи на місцях, враховуючи тенденції децентралізації владних повноважень в Україні, необхідно створити відповідні відділи по управлінню її функціональною діяльністю при обласних та районних державних адміністраціях. Підпорядковуватись дані відділи мають безпосередньо керівникам адміністрацій, які й координують та контролюють їх роботу у всій владній вертикалі;

- провести ревізію функціональних обов'язків інших органів державної влади та вилучити, у разі наявності, з числа їх функціональних обов'язків всі управлінські дії, пов'язані з впливом на систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки. Паралельно вони мають бути передані спеціальним підрозділам міністерств, обласних та районних державних адміністрацій у порядку субординації. При цьому мають бути ліквідовані синонімічні та недоцільні функціональні повноваження.

Проведення ліквідації недоліку системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України, внутрішня суть якого полягає у відсутності належного нормативно-правового супроводження її роботи, в тому числі спеціального нормативно-правового акту, та недостатньому нормативному закріпленню покладених на неї функцій, можливе шляхом практичного втілення наступних послідовних кроків:

- провести ревізію нормативно-правової бази та створити на цій основі єдиний перелік нормативних документів, що регулюють функціональну діяльність системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України. Дана систематизована база стане основою для роботи всіх суб'єктів як приватного, так і державного секторів, що мають відношення до досліджуваної системи;

- провести ревізію норм вищезгаданих актів законодавства та усунути ті з них, що мають дублюючий характер та не відповідають вимогам сьогодення. Це, з одного боку, спростить практичне застосування правових норм при функціонуванні системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, а з іншого, сприятиме уникненню на практиці різного роду правових колізій;

- у перспективі необхідно в максимально короткому часовому лазі розробити та прийняти єдиний документ по забезпеченню функціональної діяльності досліджуваної системи – Закон України «Про систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки України». Даний нормативний акт має увібрати в себе всі діючі на момент його прийняття норми, що відносяться до законодавчого забезпечення функціональної діяльності досліджуваної системи. Також в ньому необхідно закріпити сутність понять «система забезпечення соціальної безпеки національної економіки» і «соціальна безпека національної економіки» та весь термінологічний апарат, що має місце у процесі функціонування досліджуваної системи.

Забезпечення усунення такого недоліку системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України, як відсутність чіткого, єдиноприйнятого переліку функцій, що покладаються на неї, на наш погляд можливе лиш шляхом нормативного закріплення їх вичерпного переліку. Останнє має бути на початковому етапі здійснене у формі відповідної постанови Кабінету міністрів України, а в подальшому - закріплене у вище описуваному Законі України «Про систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки України». До числа функцій сучасної вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, враховуючи дані науки і практики [7; 8; 9; 10], на наш погляд, необхідно віднести:

- створення і підтримка сил і засобів забезпечення соціальної безпеки національної економіки;
- мінімізація негативних наслідків безробіття, особливо в депресивних регіонах;
- цілеспрямована допомога населенню, що попало в кризове становище, та вживання комплексних заходів для виводу його з цього стану;
- здійснення моніторингу та ідентифікації загроз соціальній безпеці національної економіки та вжиття адекватних заходів щодо їх відвернення чи нейтралізації;
- створення та підтримання у готовності сил і засобів забезпечення соціальної безпеки національної економіки;
- завчасне передбачення ситуацій можливого виникнення дестабілізаційних процесів в суспільно-економічному житті держави;
- забезпечення оптимального співвідношення між адміністративними, економічними і правовими важелями впливу на соціальну безпеку національної економіки;
- формування системи стимулів з метою підвищення зацікавленості суб'єктів, які виконують функції по забезпеченню соціальної безпеки національної економіки.

В той же час даний перелік не має бути статичним і редагуватись по мірі зміни суспільно-економічних чи політичних умов функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України, в тому числі й з урахуванням євроінтеграційних впливів.

Для ліквідації недоліку системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, що полягає у низькому рівні матеріально-технічної бази та інформаційного супроводження її функціонування, ми вважаємо доцільним наступне:

- з метою приведення матеріально-технічної бази до європейських стандартів необхідно оновити, на основі передового міжнародного досвіду, матеріальну базу органів державної влади та інших суб'єктів, в тому числі й наукових установ, що відповідають за належне функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України. Для цього необхідним є передбачити належне бюджетне фінансування у найкоротшій перспективі. Розміри останнього мають бути визначені на основі наукового аналізу, здійснення якого можна покласти на Інститут економіки і

прогнозування НАН України. Першочергове фінансове забезпечення, на нашу думку, тут має бути спрямоване на придбання сучасної комп'ютерної техніки та формування системи справедливої оплати праці відповідних уповноважених осіб;

- для формування належного рівня інформаційного супроводження функціонування досліджуваної системи, при умові забезпечення сучасною комп'ютерною технікою та високотехнологічним програмним забезпеченням, необхідно створити єдину інформаційну систему автоматизованого управління системою забезпечення соціальної безпеки національної економіки. Остання має увібрати в себе інформаційну та нормативну бази функціонування системи, інформацію про результати роботи відповідальних за її роботу суб'єктів, ризики зниження ефективності роботи системи та можливі управлінські рішення для створення оптимальних умов її існування. Також для забезпечення інформаційного супроводження функціонування досліджуваної системи європейського типу, необхідним є налагодження постійного його медійного супроводження та напрацювання на цій основі ефективних комунікацій з громадськістю.

Висновки з проведеного дослідження. Резюмуючи все вищевикладене, можемо констатувати наступне:

– сучасна система забезпечення соціальної безпеки національної економіки України перебуває у стадії свого становлення, що природно породжує присутність у ній ряду недоліків, які негативно впливають на ефективність її функціонування;

– всі недоліки вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки пов'язані як з її трансформаційним станом, так і з нерегульованістю та динамічністю суспільно-економічних і політичних відносин в державі;

– існуючі в сьогоденній системі забезпечення соціальної безпеки національної економіки України недоліки є тісно взаємопов'язаними між собою та мають стійкі казуальні зв'язки, через які їх усунення можна забезпечити лиш комплексно;

– для усунення всіх описаних недоліків вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки необхідно комплексно, в найкоротший часовий лаг, реалізувати весь спектр запропонованих заходів, що нейтралізує існуючі між недоліками казуальні зв'язки та створить позитивний синергетичний ефект від здійснюваних кроків.

Бібліографічний список

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Шахматова Т.А. Тенденції формування та розвитку системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки / Т.А. Шахматова // Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2014. – № 4(52). – С. 249-257.
3. Шимченко Л.А. Соціальні чинники економічної безпеки України / Л.А. Шимченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Gvpkhdp/2008_16/349-352.pdf
4. Поснова Т.В. Вплив соціальних факторів на стан економічної безпеки / Т.В. Поснова // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2011. – № 3(54). – С. 27-33.
5. Чуйко З.Д. Фактори забезпечення національної безпеки України в контексті євроінтеграції / З.Д. Чуйко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/apdu/2010_1/doc/5/02.pdf
6. Терехов Є.М. Економічна безпека України в контексті впливу на неї глобалізаційних факторів / Є.М. Терехов // Інноваційна економіка : [всеукр. наук.-виробн. журнал]. – 2012. – № 11. – С. 302-308.
7. Соціальна економіка : [навч. посіб.] / [кол. авт. О.О. Беляєв, М.І. Діба, В.І. Кириленко та ін.]. - К. : КНЕУ, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/21906/>
8. Механізм економічної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1584072033496/ekonomika/mehanizm_ekonomichnoyi_politiki
9. Економічна політика забезпечення економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/130/8602.html>
10. Принципи, функції та механізм економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lektsii.net/3-57866.html>

References

1. *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (access date November 06, 2015).
2. Shakhmatova, T.A. (2014), "Tendencies of forming and development of the system of providing of social safety of national economy", *Chasopys Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava*, no. 4, pp. 249-257.

3. Shymchenko, L.A. "Social factors of economic security of Ukraine", available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Gvpkhdp/2008_16/349-352.pdf (access date November 06, 2015).

4. Posnova, T.V. (2011), "Influence of social factors on the state of economic security", *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy*, no. 3(54), pp. 27-33.

5. Chuiko, Z.D. "Factors of providing of national safety of Ukraine in the context of eurointegration", available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/apdu/2010_1/doc/5/02.pdf (access date November 05, 2015).

6. Terekhov, Ye.M. (2012), "Economic security of Ukraine in the context of influence on it of globalizatsiynikh factors", *Innovatsiina ekonomika : [vseukr. nauk.-vyrobn. zhurnal]*, no. 11, pp. 302-308.

7. Bieliaiev, O.O., Duba, M.I., Kyrylenko, V.I. et al. (2005), *Sotsialna ekonomika* [Social economy], tutorial, KNEU, Kyiv, Ukraine, available at: <http://buklib.net/books/21906/> (access date November 05, 2015).

8. *Mekhanizm ekonomichnoi polityky* [Mechanism of economic policy], available at: http://pidruchniki.com/1584072033496/ekonomika/mekhanizm_ekonomichnoyi_politiki (access date November 04, 2015).

9. *Ekonomichna polityka zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky* [Economic policy of providing of economic security] (2011), available at: <http://library.if.ua/book/130/8602.html> (access date November 04, 2015).

10. *Pryntsypy, funktsii ta mekhanizm ekonomichnoi bezpeky* [Principles, functions and mechanism of economic security] (2009), available at: <http://lektsii.net/3-57866.html> (access date November 06, 2015).

Шахматова Т.А. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Мета - на основі аналізу наукової літератури та емпіричних джерел сформулювати перелік основних недоліків сучасної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України та запропонувати шляхи їх комплексного усунення.

Методика дослідження. У процесі написання статті використовувались наступні методи наукового пошуку: метод спостереження (при визначенні методологічного апарату супроводження функціональної діяльності системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України), аналіз і синтез (при формуванні переліку основних недоліків сучасної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України та розробці пропозицій з їх усунення), абстрагування, узагальнення та логічний метод (при узагальненні результатів дослідження і формуванні висновків та рекомендацій).

Результати. Встановлено, що:

- сучасна система забезпечення соціальної безпеки національної економіки України перебуває у стадії свого становлення, що природно породжує присутність у ній ряду недоліків, які негативно впливають на ефективність її функціонування;

- всі недоліки вітчизняної системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки пов'язані як з її трансформаційним станом, так і з неврегульованістю та динамічністю суспільно-економічних і політичних відносин в державі;

- існуючі в сьогоденній системі забезпечення соціальної безпеки національної економіки України недоліки є тісно взаємопов'язаними між собою та мають стійкі казуальні зв'язки, через які їх усунення можна забезпечити лиш комплексно, шляхом реалізації всього спектр запропонованих заходів.

Наукова новизна. У статті вперше чітко сформульовано перелік ключових недоліків системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України, розкрито їх внутрішню суть та взаємозв'язки і представлено шляхи усунення.

Практична значущість. У статті наведено пропозиції по комплексному усуненню ключових недоліків системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки України. Наведені пропозиції можуть бути використані у роботі органів державної влади, які прямо чи дотично чинять вплив на забезпечення соціальної безпеки національної економіки України та в нормотворчій діяльності при розробці й, відповідно, удосконаленні нормативної бази.

Ключові слова: соціальна безпека національної економіки, недоліки функціонування, шляхи удосконалення, сучасні умови, євроінтеграція, система забезпечення соціальної безпеки національної економіки.

Shakhmatova T.A. WAYS OF PERFECTION OF SYSTEM OF SOCIAL SAFETY OF NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Purpose - on the basis of analysis of scientific literature and empiric sources to form the list of basic lacks of the modern system of providing of social safety of national economy of Ukraine and offer ways them complex removal.

Methodology of research. In the process of writing used the following methods of scientific research: the method of observation (in determining the methodological apparatus support functioning of the system to ensure social security of national economy of Ukraine), synthesis and analysis (when forming a list of the main drawbacks of the modern system of social security of the national economy of Ukraine and development proposals remove them), abstraction, generalization and logical method (with a synthesis of research results and forming conclusions and recommendations).

Findings. The conducted research showed that:

- the modern system of providing of social safety of national economy of Ukraine is in the stage of becoming, which naturally generates being in it the row of failings which negatively influence on efficiency of its functioning;

- all lacks of the domestic system of providing of social safety of national economy are related both to its transformation state and with unsettled and dynamic of social-economic and political relations in the state;
- existing to today's in the system of providing of social safety of national economy of Ukraine failings are closely between itself and have proof copulas through what their removals it is possible to provide only complex, by realization of all goals of the offered measures.

Originality. In the article the list of key lacks of the system of providing of social safety of national economy of Ukraine is expressly formulated first, they are exposed internal essence and intercommunications and the ways of removal are presented.

Practical value. In the article suggestions are driven on the complex removal of key lacks of the system of providing of social safety of national economy of Ukraine. The brought suggestions over can be used in process public authorities that straight or tangentially have influence on providing of social safety of national economy of Ukraine and in law activity at development and corresponding improvement of normative base.

Key words: social safety of national economy, lacks of functioning, ways of improvement, modern terms, eurointegration, system of providing of social safety of national economy.

Шахматова Т.А. ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Цель - на основе анализа научной литературы и эмпирических источников сформировать перечень основных недостатков современной системы обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины и предложить пути их комплексного устранения.

Методика исследования. В процессе написания статьи использовались следующие методы научного поиска: метод наблюдения (при определении методологического аппарата сопровождения функциональной деятельности системы обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины), анализ и синтез (при формировании перечня основных недостатков современной системы обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины и разработке предложений по их устранению), абстрагирование, обобщение и логический метод (при обобщении результатов исследования и формировании выводов и рекомендаций).

Результаты. Установлено, что:

- современная система обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины находится в стадии своего становления, которое естественно порождает присутствие в ней ряда недостатков, которые негативно влияют на эффективность ее функционирования;

- все недостатки отечественной системы обеспечения социальной безопасности национальной экономики связаны как с ее трансформационным состоянием, так и с неурегулированностью и динамичностью общественно-экономических и политических отношений в государстве;

- существующие в сегодняшней системе обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины недостатки являются тесно взаимосвязанными между собой и имеют стойкие казуальные связи через какие их устранения можно обеспечить лишь комплексно, путем реализации всего спектра предложенных мероприятий.

Научная новизна. В статье впервые четко сформулирован перечень ключевых недостатков системы обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины, раскрыто их внутреннюю суть и взаимосвязи и представлены пути устранения.

Практическая значимость. В статье приведены предложения по комплексному устранению ключевых недостатков системы обеспечения социальной безопасности национальной экономики Украины. Приведенные предложения могут быть использованы в работе органов государственной власти, которые прямо или косвенно оказывают влияние на обеспечение социальной безопасности национальной экономики Украины и в нормотворческой деятельности при разработке и, соответственно, усовершенствовании нормативной базы.

Ключевые слова: социальная безопасность национальной экономики, недостатки функционирования, пути усовершенствования, современные условия, евроинтеграция, система обеспечения социальной безопасности национальной экономики.